

*El poder local a Mollet durant els primers anys del nou règim 1939-1945*¹

Marta Figueras Sánchez i Adriana Díaz Trujillo

Estudiants

El 127 de gener, el comandant militar Hilario Martínez Bustos va entrar a la ciutat de Mollet del Vallès. De seguida va nomenar Simeó Rabasa Singla per tal d'ocupar el càrrec d'alcalde i José Mora Miralles com a primer tinent d'alcalde. Com a regidors van ser nomenats: Enrique Guiu, Isidro Segura, Joaquín Mañosa, Armengol Joval, Andrés Estrada, José Gaspá, Juan Ventura, Ramon Pou, Timoteo Parera, Miguel Busquets, Jaime Paradell, Vicente Solá i Agustín Torrents. Amb l'entrada de les tropes nacionals, calia assignar qualsevol càrrec d'importància a la població, a gent amb afinitat al Règim. Es va crear també una Comissió d'informes i vigilància, que s'encarregava de l'elaboració d'informes polítics de diverses persones de la ciutat per tal de donar a conèixer el seu passat polític i facilitar així el control de possibles reaccionaris. Formaven part d'aquesta Comissió: Isidro Segura, Antonio Creus, Ramon Pou, Vicente Camp Tintó, José Ribas Falguera i Arcadio Viñas. Aquesta Comissió, per exemple, va ser l'encarregada d'elaborar l'informe polític que condemnaria a mort el que fou alcalde republicà Josep Fortuny. A finals del mes de febrer també es nomena una Comissió per classificar els sous dels funcionaris administratius i subalterns de l'Ajuntament. Els senyors Mora, Busquets i Ventura, juntament amb l'alcalde i l'assessor secretari de l'Ajuntament, proposaren al ple els sous per als funcionaris.

Es va establir una àmplia xarxa de persones per tal d'assegurar el domini franquista entre els ciutadans de Mollet, tot i que sovint fos mitjançant la repressió. A part dels càrrecs més propers a l'Ajuntament, també es van nomenar delegats de barri, els quals controlaven els residents a la seva zona per

1. Aquest treball va obtenir l'accèssit al IX Premi Juvenil Vicenç Plantada el juny de 2008 quan les dues autores cursaven 2n de Batxillerat Humanístic a l'Escola Sant Gervasi de Mollet. Ara, la Marta està fent 1r d'Història de l'Art a la UAB. L'Adriana serà a Àustria durant el primer semestre de 2009 en un programa del Servei de Voluntariat Europeu. El curs vinent començarà a fer Educació Social.

Campana de l'església destruïda.
L'ABANS, recull gràfic de Mollet del Vallès.

tal d'acreditar la situació políticossal del barri, així com vetllar pel dret de la ciutadania. És el cas de persones com: Ilenna Angulo, José Oliet, Juan Martínez, Jaime Pi, José Torres, Juan Tugas, Miguel Oliguer Pons, Pedro Rabasa, Daniel Creus, José Giral, Marcelino Segalés, Ferran Mataró, Francisco Ros, Andrés Erra, Juan Coll, Pedro Prat, Domingo Ramos, Juan Duñó, Francisco Valldeoriola, José Serra, Martín Mas, Pedro Pujades o Jaime Gómez. Aquest sistema de vigilància que anava des de l'alcalde, passant pels regidors i comissions, fins als delegats de barri establia un gran control a la població i facilitava la identificació i repressió de qualsevol acte contrari al nou règim.

Amb el nou Ajuntament de 1939, es van crear diversos càrrecs per tal de consolidar el nou Règim. És el cas del càrrec d'interventor municipal. Rabasa va nomenar com a tal a Esteban Garreta Pous i en descriu així les funcions: "se le otorgan poderes de excepción que serán autorizados en cada caso para que en nombre de este Ayuntamiento pueda gestionar y autorizar con su firma, documentos que atañen a esta Corporación"². Es va nomenar també, per exemple, Vicente Solá Pujol com a gestor instructor per a la revisió i depuració del personal polític. Un altre dels càrrecs que es van crear és el de secretari col·legiat d'Administració Local de Catalunya. Aquest lloc el va ocupar, entre d'altres, Rafael Esteve Mulet. La seva funció era administrar tots els tràmits reglamentaris que les obligacions municipals imposaven. Tenia un sou fix anual de 9.000 pessetes, el mateix que rebia l'interventor municipal.

Tal com hem anat observant durant la recerca, els càrrecs de poder eren ocupats per gent amb un passat polític *net*, entenent *net* des del punt de vista dels nous governants: per afinitat amb el Règim, participació en el bàndol nacional a la Guerra Civil i, sobretot, cap mena d'implicació política durant l'època de la República. Aquest criteri el veiem clarament expressat a: "Se acuerda comunicar a Falange Española Tradicionalista y de las JONS de la localidad designe nombres de personas de plena confianza para regir las direcciones de los Sindicatos locales del nuevo Estado Nacional-Sindicalista, que habrán de ofrecerse a la Oficina de Delegación de Barcelona"³.

Més endavant, comencem a trobar les primeres dimissions de càrrecs de l'Ajuntament, sempre al·legades per motius de pretensió d'ascens dins de la xarxa política franquista. És el cas d'Arcadi Viñas, que dimiteix com a membre de la Comissió d'Informes políticossocials de l'Ajuntament pel fet d'haver estat nomenat *Jefe de las milicias de FET y de las JONS* local. Des de l'Ajuntament, però, se li demana que romangui en el seu càrrec fins que no li trobin un substitut i que, mentrestant, segueixi atenent les seves funcions. Un cas similar és el de Dionisio Escanilla: "Comunicándonos que habiendo sido nombrado

2. AHMMV Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1937-1939. Sig. 5885. Acta de 28.01.1939, p. 38-39.

3. Ple de 1937-1939, Op. cit. Acta de 03.03.1939, p. 45-50 (*Trabajo*).

por la CNS Delegación Provincial de Barcelona con carácter interino, Delegado local de la CNS le es imposible continuar con el cargo que desempeñaba a la Comisión de Informes, por lo que presenta su dimisión a dicho cargo”⁴.

A les actes de 1939 observem l’absència de l’alcalde Rabasa en períodes de temps significatius durant els quals fou substituït provisionalment per Agustí Torrents. Dins del propi Ajuntament es va crear un malestar ocasionat per aquesta mena de *duplicitat* d’alcalde que es donà. A l’acta del 6 de desembre de 1940, per exemple, el regidor Ventura va demanar a l’alcalde Rabasa que tornés a l’Ajuntament o que legalitzés la situació de l’alcalde en funcions Agustí Torrents. A aquesta petició, l’alcalde Rabasa va respondre tornant a exercir com a tal el 17 de desembre per solucionar temes pendents com el de la reconstrucció de l’església o del torrent Caganell. Dos mesos després, però, Agustí Torrents tornava a assumir el poder després que Rabasa demanés de marxar al·legant novament problemes de salut.

Amb la presa de poder del nou alcalde Pedro Careta Sans, també es fa una redistribució dels altres càrrecs de l’Ajuntament. Es nomena dipositari municipal el que seria alcalde més endavant, Ramon Negre Pou i es creen diverses comissions per tal d’organitzar millor l’Ajuntament. És el cas de la Comissió d’Hisenda, presidida per Jaime Fonolleda; la Comissió de Governació, per Juan Colom; la Comissió d’Obres, encapçalada per Juan Butjosa; la Comissió de Cultura, per Ramon Negre Pou; o la Comissió d’Abastiments, per Manuel Castelló.

A l’acta del 5 de febrer de 1943 es deixa constància del canvi quant a l’organització de les comissions per tal d’adoptar la nova estructuració del consistori. La Comissió d’Hisenda va passar a ser encapçalada per Jaime Fonolleda Millet, ajudat per Ramón Negre i José Giralt. El delegat de l’escorxador municipal va ser Manuel Castelló i el delegat d’assistència social, Daniel Creus Subirá. La Comissió de Governació va estar formada pel president Manuel Castelló, seguit de Jaime Ribas i José Estrada. La Comissió d’obres públiques va estar presidida per Juan Butjosa amb la col·laboració de Daniel Creus i, finalment, la Comissió de Cultura va estar encapçalada per Ramón Negre Pou junt amb José Giralt.

Amb l’entrada dels nacionals a l’Ajuntament, es van prendre una sèrie de mesures per tal de garantir la unió entre la línia política de Franco i les diverses ramificacions del poder. El febrer de 1939, poc després de la presa de Mollet, els regidors de la Comissió d’Hisenda i Economia (Miguel Busquets i Vicente Solá) van proposar que: “se establezca un impuesto municipal consistente en la obligación de reintegrar todos los documentos que se expidan al público en las oficinas municipales con un sello de *Ayuda a los Hospitales Pro-Combatientes*

4. AHMMV. Llibre d’entrades de març 1939 – juny 1939, caixa de 1936 – 1941. Sig. 2718. Entrada de 26.04.1939, n° d’ordre 287

cuyo precio será de 0.50 ptas.⁵⁵. Amb aquest fet, s'imposava la col·laboració de la població amb la causa del Nou Règim, ja que no es proporcionava cap altra opció. Com a resultat d'aquesta campanya, només un mes i escaig després, trobem que es van destinar a *Frentes y Hospitales* un total de 5.000 pessetes provinents de 10.000 talons de 0.50 pessetes, els anteriorment citats segells d'ajuda als hospitals *Pro-Combatientes*.

A l'acta del 29 de març de 1939, es va organitzar la festa de celebració del final de la Guerra i la victòria dels nacionals. Aquesta festa va estar organitzada per l'Ajuntament, les FET-JONS i el clergat parroquial. Aquest tipus de festes commemoratives van esdevenir habituals en el nou Règim i van ser una eina més per inculcar la idea d'unitat espanyola. A mesura que anaven transcorrent els dies, s'anaven fent accions a favor de les FET-JONS i de la Guàrdia Civil espanyola, i qui en patia les conseqüències econòmiques negatives era el poble per tal d'afavorir la imatge del Nou Règim i l'esperit patriòtic espanyol amb símbols com les banderes nacionals. I per això es cridà tots els pobles del voltant de Mollet per assistir a l'acte i fins i tot per rebre ajudes econòmiques a l'hora de reconstruir també la *casa-cuartel* de la Guàrdia Civil al poble:

“Se acepta el ruego de la Comisión de Gobernación para que se comunica a los diferentes Municipios de la rodalia comarcal, y que corresponden al Puesto de la Comandancia de la G.C. para que ayuden al esfuerzo económico realizado por el ayuntamiento para la rehabilitación de la casa-cuartel. Asimismo hacerles constar aporten su ayuda económica a la adquisición de una bandera nacional”.⁶

Troblem com a curiositat, en una entrada del registre de 1939, la següent queixa del Governador Civil de la província: “se extraña no aparezca en la portada del programa el Escudo de España”⁷. Un altre exemple del punt fins al qual arribava aquesta voluntat d'unitat i patriotisme el trobem en un comunicat de part del *Jefe de la FET y de las JONS*: “Comunicándonos que al objeto de hacer acto de presencia a la triunfal llegada que el próximo día 14 efectuarán en Barcelona nuestro Ministro la Gobernación, todos los camaradas afiliados en esta FET y de las JONS vienen obligados a participar en ella en corporación”⁸.

5. A.H.M.M.V. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1937-1939. Sig. 5885. Acta de 02.02.1939, p. 39-40.
6. AHMMV Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1939-1940. Sig. 5885. Acta de 29.07.1939, p. 12-15.
7. AHMMV. Llibre d'entrades de juny 1939 – gener 1940, caixa de 1936 – 1941. Sig. 2718. Entrada de 19.08.1939, n° d'ordre 1182.
8. AHMMV. Llibre d'entrades de març 1939 – juny 1939, caixa de 1936 – 1941. Sig. 2718. Entrada de 12.06.1939, n° d'ordre 591.

El mes d'agost es pot comprovar com s'insisteix en la guarnició de banderes als carrers i les invitacions d'alts càrrecs, en aquest cas per a la celebració del 12 d'octubre, la verge del Pilar, dia d'orgull nacional espanyol, dia de la Hispanitat:

“Visto el escrito de 23 del corriente del Puesto de la Guardia Civil de esta población se acuerda hacer entrega de la Bandera Nacional, destinada al Cuartel local el día 12 de octubre Patrono del Benemerito cuerpo de la Guardia Civil Virgen del Pilar, haciendo extensivas las invitaciones correspondientes a las Autoridades Superiores del Instituto”.⁹

I com encara un mes abans segueixen els preparatius per a la data tan assenyalada com ho era pels edictes al règim:

“Se acuerda que con motivo de la conmemoración de la Fiesta de la Raza, y Patrona de España Nuestra Señora del Pilar, la fiesta se celebre además de la entrega de la Bandera de la casa Cuartel de la Guardia Civil en conjunto con la FET y de las JONS para festejar a la santísima Patona del Benemerito cuerpo de la Guardia Civil”.¹⁰

Mostra de l'obligatorietat d'aquestes celebracions commemoratives que s'anirien repetint posteriorment, la trobem en una entrada de l'11 d'abril de 1939 a l'Ajuntament en la qual el *Jefe de la FET y de las JONS* es dirigeix a la Comissió d'Hisenda de Mollet: “Pidiéndonos nota del gasto efectuado en la fiesta de la toma de Madrid y celebración del final de la guerra”¹¹. El mateix dia i des del mateix *Jefe* de FET-JONS, trobem una altra entrada: “Pidiendo al Ayuntamiento, que por medio de su pleno acuerden aportar lo que buenamente puedan para equipar a sus milicias”¹². És un clar exemple de la centralització que començava a imposar-se.

L'octubre de 1939 es va posar en marxa el procés de centralització de tots els segells i símbols representatius de l'organització local, com les plaques a l'entrada de l'edifici de l'Ajuntament, en els quals tot havia de constar en llengua espanyola o l'escut Nacional típic del règim franquista:

“Se acuerda el cambio de sello municipal por otro que vaya representado el Escudo Nacional en la parte superior y el local en menor tamaño todo en uno mismo como está ordenado por el Gobierno Civil de la provincia”.¹³

9. AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1939-1940. Sig. 5885. Acta de 18.08.1939, p. 17.
10. AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1939-1940. Sig. 5885. Acta de 29.09.1939, p. 27.
11. AHMMV. Llibre d'entrades de març 1939 – juny 1939, caixa de 1936 – 1941. Sig. 2718. Entrada de 11.04.1939, n° d'ordre 221.
12. AHMMV. Llibre d'entrades de març 1939 – juny 1939, caixa de 1936 – 1941. Sig. 2718. Entrada de 11.04.1939, n° d'ordre 220.
13. AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1939-1940. Sig. 5885. Acta de 29.09.1939, p. 30.

Fotografia presa després de la destrucció de l'església.
L'ABANS, recull gràfic de Mollet del Vallès.

L'octubre de 1939 va estar dedicat a les celebracions de festes locals i nacionals, una d'elles, com ja hem esmentat, va ser la del dia de la Hispanitat, però una altra que també fou rellevant va ser la que s'aprovà al ple del 28 d'octubre. Mollet, després de patir molts problemes durant el govern local de la II República, a l'època franquista l'Ajuntament s'aferrà a les tradicions catòliques i eclesiàstiques, sobretot de cara als escolars que utilitzaren la religió cap a ells com a eina de control. En aquell ple es va debatre sobre la festivitat religiosa que se celebrà en commemoració als caiguts per tal de fomentar *el espíritu* als estudiants de les escoles:

“Se acuerda a proposición de la Presidencia asistir en el proximo domingo en corporación a la fiesta religiosa de recuerdo a los caídos y asimismo que los Señores Quim i Solà de la comisión de cultura, concurren al acto de patriotismo al recuerdo de la Gloriosa gesta que los caídos realizaron, para realzar el espíritu de los niños escolares”.¹⁴

S'acordà a finals d'any una proposta de l'Ajuntament franquista de Mollet, presidit per Simeó Rabasa, la formació de l'*Espíritu Nacional* de tots els ciutadans, incitant-los a afiliar-se a les FET-JONS. També que a aquesta mateixa

14. A.H.M.M.V. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1939-1940. Sig. 5885. Acta de 28.10.1939, p. 35.

organització se li concedís, a instància del president de l'entitat local i aprovada al ple per tots els regidors, una subvenció de 75 pessetes mensuals per incrementar el *soporte local* en benefici de *la raza por la patria*.

A principis de l'any 1940 es van començar a confeccionar les llistes d'allistament a l'exèrcit dels nascuts entre 1920 i 1925. Era de caràcter obligatori excepte si l'allistat fos declarat *inútil* per motius físics o psíquics. Entre els noms especificats en l'acta del 2 de gener de 1940, trobem alguns noms coneguts com: Enrique Negre Pou (1916) i germà del que serà alcalde Ramon Negre Pou; el futur alcalde Jacinto Maurell Saló (1916), el també futur alcalde Ramon Careta Pou (1917) o Joan Solé Tura al qual en l'acta del 24 del mateix mes se li concedeix una pròrroga.

El 20 de març de 1940 es va preparar la celebració del 1r aniversari de la victòria nacional. En l'acta corresponent a aquest dia es va nomenar Agustí Torrents i el funcionari Falguera per tal que representessin, seguint ordres de FET-JONS, la Comissió de festes encarregada de fer els preparatius. L'Ajuntament va subvencionar aquest acte amb 300 pessetes. Quant a despeses destinades a la commemoració de qualsevol gesta nacional, el consistori no va mostrar gaire resistència. En una acta del 20 de setembre de 1940, s'especifica que el cap local de FET *y de las JONS* va comunicar que s'havia de construir un monument per recordar tots els *màrtirs de la Pàtria*. Es va designar una Comissió especial formada per dos representants de l'Ajuntament, Mora i Estrada, i dos més pertanyents a FET els quals es van encarregar de triar el projecte del monument a aixecar així com la manera de subvencionar-lo.

En una acta del 17 de gener de 1941 trobem que, amb motiu del 2n aniversari de l'*Aliberación de Mollet* per part dels nacionals, es declara el dia 27 de gener festiu. És una mostra més de la voluntat de centralització franquista. Encara un any després, per la commemoració del mateix fet el 1943, el capellà demana una subvenció econòmica: "A comunicado del Reverendo sr. Cura Regente de la Parroquia de esta villa, solicitando ayuda económica para la fiesta de la bendición de las nuevas cuatro campanas que tuvo lugar el día de ayer, y a lo cual asistió el Ayuntamiento en Corporación, el Consistorio acuerda conceder la subvención de doscientas cincuenta pesetas que se harán efectivas del capítulo correspondiente del Presupuesto de gastos"¹⁵.

En la mateixa línia de commemoracions de fites i personatges de l'època franquista, trobem: "El propio Sr. Concejal [Giralt] pregunta qué se tiene proyectado con motivo de la Fiesta del Caudillo; contestándole la Presidencia que se engalarnarán los edificios públicos y se publicará un Bando ordenando al vecindario se engalane la población"¹⁶.

15. A.H.M.M.V. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1940-1943. Sig. 5886. Acta de 02.01.1942, p. 126.

16. A.H.M.M.V. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1940-1943. Sig. 5886. Acta de 10.07.1942, p. 169.

Entre els anys 1943 i 1944, durant els mesos d'estiu es tractà força la festivitat del 18 de juliol com a commemoració de la victòria nacional espanyola i aquests anys en especial, s'aprofundí en les ajudes econòmiques als *ex-Combatientes* de guerra. Tot i així, la condició que se'ls posava era l'assistència a tots els actes que feia l'Ajuntament i a les concentracions comarcals per així poder rebre la quantitat de 50 pessetes a canvi:

“A comunicado del delegado local de ExCombatientes, trasladando lo resuelto por la Delegación comarcal, de recabar del Ayuntamiento la cantidad de 50 pesetas ex-combatientes que concurra a la concentración comarcal y al banquete con motivo de la conmemoración del 18 de Julio, e interesando que se asigne una cantidad/prudencial a tal fin, que el ayuntamiento acuerda conceder la cantidad indicada de 50 pesetas.”¹⁷

D'altres accions que va dur a terme el nou Consistori van ser els retornaments de les propietats als seus *antics propietaris*¹⁸. Aquests retornaments eren duts a terme per la Comissió de Recuperació, la qual, entre d'altres, va prendre (*recuperar*) la casa del que va ser alcalde republicà Josep Fortuny. Durant el mes de febrer, es van tornar a repartir les cartilles de racionament, que perdurarien fins l'any 1952. Aquest any, però, només es va retirar el racionament dels aliments, de manera que va seguir funcionant quant a combustibles i primeres matèries. També, l'Ajuntament, per tal de garantir el control de la població va crear els *delegats de barri*, que eren els encarregats d'informar l'Alcaldia de qualsevol persona que fos sol·licitada i es trobés sota el *domini* del seu barri.

Una de les mesures de control més conegudes que es van fer va ser l'elaboració dels *informes polítics*. Aquests van esdevenir necessaris per fer qualsevol tipus d'acció legal o per treballar entre d'altres. A Mollet, en només un mes (de març a abril de 1939), l'Alcaldia va enviar cinquanta-quatre informes sociopolítics a la Guàrdia Civil, dels quals un 50% van ser acusats de ser *d'esquerres*, un 33% van ser catalogats com a adeptes al *Glorioso Movimiento Nacional* i el 17% restant, com a apolítics.

A Mollet i com a conseqüència dels informes polítics, es van dictar vuit sentències de mort de les quals se'n van acabar complint cinc. Entre els executats trobem Aguirre, carter de Mollet; Fortuny, alcalde de Mollet durant la Guerra Civil; Ventura, pagès; i Maynou, blanquer. Els procediments no es van allargar més de quatre mesos en cap dels casos. El cas que ha semblat tenir més rellevància amb el pas dels anys és el sonat afusellament del qui fou alcalde de Mollet Josep Fortuny.

17. A.H.M.M.V. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1943-1946. Sig. 5886. Acta de 6.07.1943, p. 27.

18. Entenem *antics propietaris* com aquells als quals l'Ajuntament republicà va treure les possessions.

Fortuny, com a alcalde i responsable primer de la població durant el període del seu mandat, va ser culpable de tots els esdeveniments ocorreguts durant la Guerra Civil. Se'l va acusar d'haver assassinat opositors de la República, de militar en un partit d'esquerres (en el seu cas ERC), de ser voluntari de l'exèrcit popular (es va incorporar a l'exèrcit de l'Aire tot i que no va arribar a anar al front), d'exercir càrrecs públics durant la República (va ser alcalde), de formar part del Comitè o seguir les seves ordres, de participar en els fets d'octubre de 1934 i de ser partícip de les incautacions. Tots aquests càrrecs eren totalment condemnats per la *Ley de Responsabilidades políticas* del 9 de febrer de 1939.¹⁹

Les decisions més importants que va prendre l'Ajuntament quant a control van ser les anomenades depuracions. En aquesta línia, trobem una cita que ordenava "que se abra expediente de la actuación para su depuración de cada uno de los funcionarios de este Ayuntamiento subalternos y administrativos desde la fecha 18 de Julio de 1936 al día 27 de Enero de 1939"²⁰. Es va demanar la depuració a partir de la data de l'alçament militar, ja que consideraven que fou aleshores quan l'Ajuntament començà a actuar de forma manifestament contrària al GMN. En una acta del 3 de març, s'informava que "a partir del próximo domingo día 5 quedan cesantes todos los funcionarios administrativos y subalternos, los que fueron de plantilla, los interinos eventuales, transitorios que vienen cobrando del Herario Municipal, tanto sea su ingreso anterior o posterior al 19 de Julio del 1936. Que se hará concurso para cubrir las vacantes producidas entre personas de ambos sexos comprendidas en la edad de 17 a 45 años, y que reúnan las condiciones imprescindibles de adicto a la Causa Nacional, acreditadas que no han pertenecido a partidos del llamamiento Frente Popular, acreditar aptitudes para el cargo que deseen concursar, contestar el interrogatorio que les señala en el expediente en tramitación, que pasen por el informe de la Comisión nombrada a estos efectos, que las solicitudes sean presentadas por escrito por todo el día 6 del corriente hasta las 12 horas, y que sea fijado el día de examen el día 9 del corriente fijando programa por una Junta de clasificación"²¹. En aquest comunicat es percep la clara intenció per part del poder local d'assegurar que, des de l'educació fins als càrrecs de l'Ajuntament, caiguessin en mans de gent favorable o, si més no, no contrària a la seva ideologia. Aquesta depuració i investigació política i social, no es va aturar només en els *sospitosos*, sinó que també hem trobat algun cas curiós

19. Segons consta a: SUÁREZ, M. Àngels. *La Segona República i la Guerra Civil*, Volum 4. Col·lecció Vicenç Plantada. Any 2000, Mollet del Vallès.

20. AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1937-1939. Sig. 5885. Acta de 15.02.1939, p. 41.

21. AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1937-1939. Sig. 5885. Acta de 03.03.1939, p. 45-50.

com per exemple, el del mateix alcalde Simeó Rabasa: “Intervienen el Jefe Local de FET y de las JONS sr. Segura y pide con la venia del Presidente D. Juan Freire Comandante Militar de la Plaza, que se retire por unos momentos el sr. Alcalde para interpelar algunas cuestiones que se cree de necesidad. Accedido a la Presidencia, ruega del sr. Alcalde, tenga la bondad de realizarlo Seguidamente se levanta el sr. Rabasa y se retira del Salón de Sesiones”²². El senyor Segura, un cop es va retirar l'alcalde, va preguntar als assistents la seva opinió sobre Rabasa. Tots els van defensar com a persona i van assegurar que era completament antimarxista i adepte al GMN. Van comentar al senyor Segura que els comentaris que li haguessin pogut arribar sobre l'alcalde Rabasa eren únicament fruit de l'ambició d'alguns per ocupar el seu càrrec. El senyor Viñas, per exemple, va dir: “Sirviendo al Alcalde, se sirve a España y al Caudillo que es el ofrecimiento más premiado que se puede conceder a su personalidad”²³. El rector, també present, va assegurar que l'alcalde Rabasa tenia tot el suport popular. Segurament, aquest fet responia a alguna ordre del *Jefe de FET y de las JONS* com la que trobem en el registre d'entrades: “Pidiéndonos informes de cada uno de los Consejeros, Alcaldes y Secretario. El número tanto por ciento de rojos de la localidad y fábricas y obreros sin trabajo y motivos porqué están sin trabajo”²⁴.

La gent, per tal d'evitar ser depurats o condemnats o per aconseguir rebaixes i absolucions en les seves condemnes, demanaven els avals. En el llibre de registre d'entrades trobem constants peticions de *certificados de bona conducta* i d'adhesió al GMN. Són avals que tenen diferents finalitats, de les més comunes: per treballar (de mestre o qualsevol mena de funcionari), per recuperar antics càrrecs, per presoners de guerra, per realitzar mudances o fer-se jubilat pensionista, entre d'altres. En la línia dels avals per recuperar antic càrrecs, trobem la següent entrada, de Joaquín Henrich: “Solicitando del Sr. Alcalde-Presidente de esta villa sea repuesto en el cargo de Secretario que había desempeñado desde el 1º de Marzo de 1936, y presentando además las garantías y testimonios que se citan, para el esclarecimiento de su conducta antes y después del Glorioso Movimiento Nacional, en el sentido religioso y en el sentido político”²⁵. Una altra de les peticions més habituals en aquest registre d'entrades de 1939, a part dels informes de bona conducta, són les recuperacions dels mobles que van ser expropiats amb les incautacions.

22. AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1937-1939. Sig. 5885. Acta de 13.05.1939, p. 83.

23. AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1937-1939. Sig. 5885. Acta de 13.05.1939, p. 85.

24. AHMMV. Llibre d'entrades de març 1939 – juny 1939, caixa de 1936 – 1941. Sig. 2718. Entrada de 17.06.1939, n° d'ordre 927.

25. AHMMV. Llibre d'entrades de 1936 – març 1939, caixa de 1936 – 1941. Sig. 2718. Entrada de 02.03.1939, n° d'ordre 37.

Quinta del 1941, coneguda com a "Quinta del biberó", ja que tenien 17 anys.
L'ABANS.

La repressió i l'eliminació de qualsevol manifestació de la cultura catalana va ser una de les altres principals preocupacions del nou Règim. En una acta del 3 de març de 1939, poc més d'un mes després de la presa de Mollet per part dels nacionals, trobem la reclamació de la desaparició *urgent* dels noms amb significació roja en els noms dels carrers, així com que "el idioma Oficial Nacional de los letreros, propagandas, reclamos, etc."²⁶ sigui el castellà. És per això que no tornem a trobar referència al canvi dels noms de carrer fins l'acta del 26 de maig de 1939, en la qual es comunica definitivament que: "visto el escrito de la Comandancia Militar de Granollers, se acuerda sea ordenado por pregón la obligación inmediata del cambio de letreros y propaganda al idioma oficial español, con la imposición de multas correspondientes por haber sido ya anunciado en público, la mentada obligación"²⁷.

L'Església, durant la República, havia estat durament castigada i en això van trobar els ideòlegs del nou Règim un punt a favor. Franco va aprofitar aquesta rivalitat entre l'Església i els republicans, així com l'aparent religiositat de dretes, per tal de guanyar un aliat més. "A un oficio del Reverendo Cura

26. AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1937-1939. Sig. 5885. Acta de 03.03.1939, p. 45-50.

27. AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1937-1939. Sig. 5885. Acta de 26.05.1939, p. 89.

Regente de la Parroquia de esta villa, invitando a la solemne procesión que se celebrará el jueves próximo, Festividad del Corpus Christi, el Ayuntamiento acuerda asistir en Corporación a dicha manifestación de fe"²⁸.

Una de les primeres preocupacions durant el mandat de Rabasa va ser reconstruir l'església, així com fer el cobriment del torrent Caganell, que passava per l'actual Rambla de Mollet. Per tal de subvencionar les obres, l'alcalde va proposar un termini de dos anys perquè els consellers i tot aquell qui volgués col·laborés econòmicament dins de les seves possibilitats en la reconstrucció de l'església i el cobriment de torrent Caganell. Tot i que pugui semblar de caire voluntari, en les fonts orals hem trobat més d'un afectat que assegura que tots els veïns de Mollet van haver de pagar, d'una manera o d'una altra, aquestes obres; així com molta gent que va haver de col·laborar, ja fos econòmicament o amb vehicles o materials, en la reconstrucció de l'església.

Un fet curiós que podem trobar al llibre d'actes és la data d'inauguració d'aquestes dues obres del mandat de Rabasa, la qual coincideix, ja sigui per coincidència o amb algun tipus d'intenció darrera, amb els 10 anys de la proclamació de la II República.

Com a conclusió, doncs, trobem que a Mollet, igual que a la resta del territori català, els instruments de control per part dels ajuntaments a la postguerra varen ser utilitzats per eliminar l'obra del govern republicà, per exercir repressió i control sobre els ciutadans i els seus recursos i per imposar la ideologia dels vencedors de la guerra civil.

28. AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1940-1943. Sig. 5886. Acta de 06.06.1941, p. 108.

Fonts d'informació

Recursos d'Arxiu

- AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1937. Sig. 5885.
- AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1937-1939. Sig. 5885.
- AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1939-1940. Sig. 5885.
- AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1940-1943. Sig. 5886.
- AHMMV. Llibre d'actes de l'Ajuntament, ple de 1943-1946. Sig. 5886.
- AHMMV. Llibre d'entrades de juny 1936 – gener 1940, caixa de 1936 – 1941. Sig. 2718.
- AHMMV. Llibre de sortides de març 1939 – juliol 1939, caixa 1934 – 1941. Sig. 2779.
- AHMMV. Llibre de sortides de juliol 1939 – gener 1940, caixa 1934 – 1941. Sig. 2779.

Recursos bibliogràfics

- BOTER de Palau, Ramon. *L'Abans, recull gràfic de Mollet del Vallès*. Editorial Efadós. Any 2002, Molins de Rei.
- CEM (CENTRE D'ESTUDIS MOLLETANS), Notes. *La gestió del territori del passadís prelitoral de Catalunya*, Volum 16. Fiveller. Any 2001, Mollet del Vallès:
- BERNAL, Dolors; CORBALÁN, Joan; LARDÍN, Antoni. *Els alcaldes de Mollet del Vallès: del 1939 fins el 2001*.
- CEM, Notes. Volum 5. Fiveller. Any 1991, Mollet del Vallès:
- BOSCH, Anna. *L'alcalde Fortuny*.
- GONZÁLEZ Gil, Pilar. *Treball inèdit del personal polític*. Any 1986, Mollet del Vallès.
- MARÍN, Martí. *Els ajuntaments franquistes a Catalunya*. Pagès editors. Any 2000, Lleida.
- SUÁREZ, Ma Àngels. *La Segona República i la Guerra Civil*, Volum 4. Col·lecció Vicenç Planteda. Any 2000, Mollet del Vallès.
- VALLS TABERNER, Fernando. "La Falsa Ruta". Any 1939, Barcelona. Publicat a LA VANGUARDIA, 15.02.1939.

Recursos fotogràfics

- BOTER de Palau, Ramon. *L'Abans, recull gràfic de Mollet del Vallès*. Editorial Efadós. Any 2002, Molins de Rei.

Recursos web

http://www.museugranollers.org/alcaldes/poblacions.php?id_poblacio=30

Monogràfic

Llibertat i seguretat a Mollet i Catalunya:
els reptes del nou mil·lenni

